

enting skjedde før i slutten av august, og 29. august ble de første 160 lærerne sendt av gårde til Kirkenes der de gikk om bord i trosskipskipet «Kerkplein». De resterende fangene, deriblant Herlöv Åmland, ble værende enda to måneder i leiren.

Det ble to harde måneder. Boligforholdene var dårlige, noen fanger bodde til og med i papirtelt, kalt «Pappenheim». Høsten var kald, og det var lite mat. Frokost fikk de nok hver dag, men ikke sjelden ble det etter frokost ingen mat før de etter endt arbeidsdag kom tilbake til leiren. Arbeidet det utførte var hardt og arbeidsforholdene dårlige. I tillegg var de ofte utsatt for bombeangrep fra de allierte. Natt til 23. september falt bombene bare 50-100 m fra dem under arbeid på kaia i Kirkenes, og fangene måtte løpe som gale for å komme i dekning. Noe godt kom det imidlertid ut av bombingene. Neste dag fløt det av død sild ved kaia, og fangene sikret seg mye god mat.

I oktober ble forholdene enda vanskeligere. Det gikk mot vinter, og det var kaldt både utenfor og i brakkene. I slutten av måneden var temperaturen nede i 22 kuldegrader. Forfrysninger var dagligdags, og til og med tyskerne fant ut at noe måtte gjøres. Selv om det ble sprengfyrt i brakkene, kom temperaturen bare opp i 5 varmegrader en meter fra ovnen, og et par meter fra den frøs kaffen til is.

I begynnelsen av november skjedde så det alle hadde ventet på, hjemreise. Slavetida var over etter 229 døgn. Ut fra tegningene han utførte ser det ut til at Herlöv var i leiren helt til slutt.

Hjemreise foregikk med det tyske skipet «Molkefels». Denne gangen fikk de hver sin liggeplass, og de kunne velge om de ville ligge eller ikke. Turen gikk ellers greitt for lærerne, selv om mange ble syke og det gule «pestflagget» ble heist. Heldigvis kom fangene seg igjen, og 20. november ble karanteneflagget firt. De fikk nå komme i land i Trondheim, og derfra dro de med tog til Oslo og videre hjem til sine.

Herlöv Åmland har i tillegg til tegningene i «Kirkenesferda» og andre bøker fra fangetida også bidratt med illustrasjoner i en rekke andre bøker og blader. I boka om Lyngdal misjonsforening har han tegnet både personer og bedehus, og i boka om Teis Lundegaard og slekta hans har han en rekke illustrasjoner. Herlöv var stolt av å være i slekt med Teis, og historier om Eidsvoldsmannen fra Lundegård ble også en del av historieundervisningen på folkeskolen på Holvik og Belland. Ei av historiene han likte godt var om hvordan Teis fridde.

Teis og hans fem år yngre søskenbarn Sara var på vei over Rosfjorden til Austad kirke da følgende ordveksling skal ha funnet sted:

- Du Sara, eg er sint på deg!
- Kofor er du sint på meg? innvendte hun.
- Fordi du ikkje vil ha meg!
- Men du har ikkje spurt meg.
- Nei, men nå spør eg om du vil ha meg!

Vi fikk også høre om hvordan Teis og kvinnfolka på Holvik og i Lundegård skremte engelskmennene, samt en rekke historier fra Eidsvold. Disse og Herløvs store historiekunnskaper ble en viktig kilde til min egen interesse for historie.

Etter krigens slutt fikk han fortsette sin lærergjerning, blant annet på Holvik og Birkeland skoler. Begge stedene var forholdsvis små, og det var delvis samlet skole der. Herlöv måtte da betjene begge skolene, annenhver dag på hvert sted. Lørdagsfri var et ukjent begrep i etterkrigstida. Ei tid bodde familien på Åmteigen på Holvik, og for å komme til Birkeland skole brukte han motorsykkel, en 125 kubikk, ei såkalt «Humle». På Birkeland gikk det også en elev som bodde på Austad og det blir fortalt at Herlöv mang en gang sørget for at denne eleven kom både til og fra skolen. Selv om det for Herlöv var et ekstra stykke å kjøre og dessuten tok litt tid, tok han gutten med på motorsykkelen både morgen og ettermiddag. Jeg fikk også oppleve noen turer bak på sykkelen hans.

Da Herlöv fikk jobb på Belland midt på 50-tallet, kjøpte han en eiendom der og flyttet dit med familien. Huset lå bare et par hundre meter fra skolen, noe som ikke sjeldent kom oss elever til gode. Det var omtrent som med nissen og flyttelasset, da Herlöv flyttet til Belland fulgte elevene fra Holvik med. Dette skyldtes lærermangel og få elever i kretsen. På skolen på Belland var det som sikkert i de aller fleste skolene på den tida, verken radio eller andre liknende innretninger, men skolekringkastinga var veldig populær. Hva gjorde så læreren vår, Herlöv? Jo, han tok selvfølgelig alle elevene med hjem slik at vi fikk høre programmene. Det var mange spennende program, særlig var et program med spørsmål populært. På slike besøk vanket det gjerne litt kake og saft også, så det var nok ikke bare Herlöv som viste sin raushet.